

Date: 13th February-2025

**BANKLARNI INVESTITSIYALASH: MOLIVAVIY BARQARORLIK VA
RIVOJLANISH OMILI**

Latipova Madina Zaripovna

"Biznesni rivojlantirish banki" ATB Buxoro viloyat Hududiy boshqarmasi HR
xizmati bo'yicha bosh mutaxassis

Annotatsiya: Mazkur maqolada bank sektoriga investitsiyalarning moliyaviy barqarorlik va iqtisodiy rivojlanish uchun tutgan o'rni tahlil qilinadi. Banklarning investitsion faoliyati nafaqat ularning o'z kapitalini mustahkamlash, balki butun iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatish imkoniyatini beradi. Shuningdek, maqolada investitsiyalarning asosiy manbalari, ularning samaradorligi va bank sektorining barqarorligi uchun muhim bo'lgan omillar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: bank investitsiyalari, moliyaviy barqarorlik, iqtisodiy rivojlanish, risklar, kapital yetarliligi.

"Banklar kredit va investitsiyalar orqali innovatsiyalarni rag'batlantiradi. Ular iqtisodiy rivojlanishning harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi."

Joseph Schumpeter

Kirish

Zamonaviy iqtisodiyotda bank tizimi moliyaviy barqarorlik va iqtisodiy o'sishning asosiy ustunlaridan biri hisoblanadi. Banklarni investitsiyalash nafaqat ularning kapital bazasini mustahkamlash, balki butun moliyaviy tizimning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Moliya bozorlarining rivojlanishi, iqtisodiy sharoitlarning o'zgarishi va raqamli transformatsiya jarayonlari bank sektoriga investitsiyalarni jalb qilishni yanada muhimlashtirmoqda. Ushbu maqolada banklarni investitsiyalashning moliyaviy barqarorlikka ta'siri, investitsiyalar turlari hamda ularning iqtisodiy rivojlanish omili sifatida tutgan o'rni tahlil etiladi.

Banklarni investitsiyalash – bu bank tizimini moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlash va uning barqarorligini ta'minlash uchun kapital kiritish jarayonidir. Bu investitsiyalar davlat, xususiy sektor yoki xalqaro moliya institutlari tomonidan amalga oshirilishi mumkin. Banklar o'z navbatida, jalb qilingan mablag'larni iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish, kreditlash hajmini oshirish va moliyaviy xizmatlarning sifatini yaxshilash uchun yo'naltiradi.

Moliyaviy barqarorlik – bu mamlakatning moliyaviy tizimi ichki va tashqi iqtisodiy o'zgarishlarga bardosh bera olishi, shuningdek, iqtisodiy subyektlarga (banklar, korxonalar, aholi, davlat) uzluksiz moliyaviy xizmatlar ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'lishidir.

Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun banklar, sug'urta kompaniyalari, fond bozorlari va boshqa moliyaviy institutlar samarali ishlashi, inflyatsiya nazorat ostida bo'lishi va iqtisodiyotga investitsiyalar barqaror kirib kelishi zarur.

Date: 13th February-2025

Iqtisodiy o'sish – bu mamlakat iqtisodiyotining vaqt davomida kengayishi va ishlab chiqarish hajmining ortishi bo'lib, odatda yalpi ichki mahsulot (YAIM) yoki yalpi milliy daromad (YMD) ning real qiymati bilan o'lchanadi.

Iqtisodiy o'sish iqtisodiy barqarorlik, bandlik darajasi va aholining farovonligi bilan chambarchas bog'liq. U ko'pincha ishlab chiqarish texnologiyalarining rivojlanishi, kapital investitsiyalar ko'payishi va samarali mehnat resurslari bilan ta'minlanish orqali amalga oshadi.

Banklar faoliyatini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish turli investitsiya manbalaridan foydalaniladi. Ular quyidagilardan iborat:

Ichki investitsiyalar, xususi investorlar mablag'lari, davlat investitsiyalari, xorijiy investitsiyalar, kredit liniyalari va grantlar.

- Ichki investitsiyalar – bankning o'z kapitali va foydasini qayta investitsiya qilish orqali amalga oshiriladi.

- Xususi investorlar mablag'lari – aksiyalar chiqarish va investorlar jalb qilish yo'li bilan moliyalashtiriladi.

- Davlat investitsiyalari – hukumat tomonidan banklarni qo'llab-quvvatlash uchun ajratiladigan mablag'lar.

- Xorijiy investitsiyalar – xalqaro moliyaviy institutlar va chet el investorlarining mablag'lari.

- Kredit liniyalari va grantlar – xalqaro tashkilotlar va donor davlatlar tomonidan ajratilgan moliyaviy resurslar.

Nobel mukofoti sovrindori **Robert Merton** esa moliyaviy barqarorlik haqida shunday degan:

"Barqaror bank sektori bo'lmasa, iqtisodiyotning uzoq muddatli o'sishini ta'minlash qiyin bo'ladi. Investitsiyalar orqali banklarning ishonchliligi oshirilishi shart."

Frederic Mishkin, moliyaviy bozorlar va bank tizimi bo'yicha yetuk mutaxassis, banklarga sarmoya kiritishning ahamiyatini quyidagicha izohlaydi:

"Bank tizimiga investitsiya kiritish kredit bozorlarini rivojlantiradi va iqtisodiy inqirozlarning oldini olishga yordam beradi."

Paul Krugman esa bank tizimiga investitsiyalar iqtisodiy turg'unlik davrida muhim omil ekanligini ta'kidlaydi:

"Moliya institutlarini qo'llab-quvvatlash va ularning barqarorligini ta'minlash iqtisodiyotni tiklash uchun eng samarali strategiyalardan biridir."

Bank investitsiyalarining moliyaviy barqarorlikka ta'siri juda beqiyos. Bank sektoriga yo'naltirilgan investitsiyalar moliyaviy tizimning barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi. Bu ko'p yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

-Kapital yetarliligini oshirish: Banklarning investitsion salohiyati ularning moliyaviy resurslarini mustahkamlashga yordam beradi.

-Likvidlik darajasini yaxshilash: Investitsiyalar banklarning likvidlik muammolarini kamaytirib, ularning ishonchliligini oshiradi.

Date: 13th February-2025

-Risklarni boshqarish: Investitsiyalar banklarning kredit portfelini diversifikatsiya qilishga imkon beradi, bu esa moliyaviy inqirozlar vaqtida ularning barqarorligini saqlab qolishga yordam beradi.

-Yangi texnologiyalarga sarmoya kiritish: Bank investitsiyalari innovatsion moliyaviy texnologiyalarni joriy qilishga imkoniyat yaratadi.

Bank sektorini investitsiyalashning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri quyidagicha namoyon bo'ladi:

-Kredit resurslarining ko'payishi – investitsiyalar orqali banklar kreditlash hajmini oshirib, tadbirkorlikni rivojlantirishga yordam beradi.

-Ish o'rinlari yaratish – bank tizimining kengayishi yangi ish o'rinlarini yaratadi va bandlik darajasini oshiradi.

-Iqtisodiy o'sishning rag'batlantirilishi – bank investitsiyalari sanoat, qishloq xo'jaligi va xizmatlar sohasiga kredit ajratish orqali iqtisodiyotning turli sohalariga ijobiy ta'sir qiladi.

-Moliyaviy xizmatlar sifatining yaxshilanishi – investitsiyalar tufayli banklarning xizmat ko'rsatish sifati oshib, mijozlar uchun qulayliklar yaratiladi.

Xulosa

Bank sektorini investitsiyalash moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shishning muhim omillaridan biridir. Investitsiyalar orqali banklar kapital bazasini mustahkamlash, kredit resurslarini kengaytirish va moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish imkoniga ega bo'ladi. Shuningdek, bank investitsiyalari iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri bo'lib, biznes subyektlari va aholi uchun moliyaviy barqaror muhit yaratishga yordam beradi. Shu bois, bank sektoriga investitsiyalarni jalb qilish va ularni samarali boshqarish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mishkin F. "The Economics of Money, Banking, and Financial Markets".
2. Basel Committee on Banking Supervision. "Principles for the Management and Supervision of Interest Rate Risk".
3. IMF Working Papers on Banking Stability and Investments.
4. Central Bank Reports on Financial Stability.
5. World Bank Reports on Banking and Financial Sector Development.

